

TOULKY A UMÁVOU - KRÁĎLOVÁĎCKÁ%o RYCHTY

ĎEtrtek, 09 leden 2020

DneĎnĎ-

povĎdĎnĎ- ze Ď umavy bude patĎmit KrĎlovĎkĎm. KrĎlovĎci byli nĎkdejĎ-
obyvatelĎ Ď umavy, sĎdlĎcĎ- v oblasti od SvatĎ KateĎiny aĎ¼ po pramen
Vltavy, tedy v oblasti tzv. KrĎlovskĎho hvozdu. HistorickĎ prameny se
o tĎchto obyvatelĎch Ď umavy zmiĎujĎ- od 14. stoletĎ-, kroniky jeĎtĎ
dĎĎve. Ď lo o nĎmeckĎ osadnĎky, kteĎĎ- stĎeĎili hranici, zemskĎ stezky a
zlatĎ doly, vĎnovali se takĎ tĎĎbĎ dĎeva a pastevectvĎ.

#main_body * { line-height: 1.50em; }

Byli svobodnĎ-

podĎzenĎ- pouze krĎjli, kterĎ½ jim udĎloval ĎetnĎ vĎsady - prĎivo lovu,
mĎcenĎ- stromĎ, vaĎmenĎ- piva a mnohĎ dalĎĎ-. TĎmto poĎinem chtĎli panovnĎci podpoĎmit ĎĎivot v odlehĎch
Ď umavy. Jak

jiĎ¼ bylo zmĎnĎno, nĎkterĎ prameny uvĎdĎ- poĎĎtek kolonizace ve 12. a 13.
stoletĎ-, spolehlivĎ lze ĎĎci, Ď¼e k plnĎmu rozvinutĎ- osĎdlenĎ- doĎlo v
16. stoletĎ-. VymezenĎ ĎzemĎ- bylo rozdĎleno do 8 krĎlovĎckĎ½ch rychet Ď
SvatĎ KateĎina, Hamry, Hojsova StrĎĎ¼, ZhĎĎ- (KepelskĎ), KochĎnov,
StodĎlky, Stachy a poslednĎ- rychtou byla JavornĎj (ZejbĎj).

V

okolĎ- JavornĎ fungovalo nĎkolik sklĎĎskĎ½ch hutĎ-; sklĎĎstvĎ- bylo
koneckoncĎ jednĎm z nejtypiĎĎjĎch Ďemesel KrĎlovĎkĎ. V huti sv. Anny
na ZejbĎskĎm dvoĎe se vyrĎbĎly sklenĎnĎ perly a rĎĎencovĎ kuliĎky. Roku
1621 zde byl huĎmistrem jstĎ½ Andreas Preissler, pĎĎsluĎnĎk vĎznamnĎho
sklĎĎskĎho rodu PreisslerĎ, jehoĎ¼ ĎlenovĎ byli rozeseti po celĎ zemi. I
jĎj jsem pĎmi svĎch toulkĎch Ď umavou na ZejbĎskĎ½ dvĎr zavĎtala. ĎEasy
Andrease Preisslera sice dĎvno odvĎil Ďas, ale genius loci ZejbĎskĎho
dvora, navzdory neutĎĎenĎmu stavu budov, zĎstal. PoblĎĎ¼

dvora se pĎsli konĎ, nikde ĎĎivĎĎka, Ďas se tu zastavil. A tak pĎivĎrĎjm
oĎi a hlavou mi bĎĎĎ- pĎĎbĎh ZejbĎskĎho dvora, kterĎ½ nabĎzĎm k
pĎeĎtenĎ- i vĎjm. PĎĎbĎh ZejbĎskĎho dvora:

JeĎtĎ

je tma, olĎovĎ porosty u ĎĎĎky ĎumĎ- do ticha ĎdolĎ-. BezmĎsĎĎnĎj noc
skrĎvĎj moĎĎily, hĎebeny hor i stezku mezi vznikajĎcĎmi polĎĎky na pĎdĎ
divokĎho pralesa. Od sv. Anny pĎinĎĎĎ- chladnĎ½ vĎtr tlumenĎ hlasy. Po
chvĎli se na obzoru zjevĎ- houpavĎj svĎtĎlka nĎkolika luceren, mĎĎcĎch k
oranĎovĎ zĎĎmi sklenĎ huti na ZejbĎskĎm dvoĎe. MuĎ¼e v trojĎpĎ½ch
kloboucĎch uctivĎ vĎtĎj huĎmistr na StarĎm ZejbĎj - Andreas Preissler
PĎĎkovĎ½Ď!

MuĎ¼i

na vĎzvu Andrease posedajĎ- kolem smrkovĎho stolce, kterĎ½ zabĎrĎj tĎmĎĎ
celou svĎtnici. V kamnech praskĎj, na stole hoĎĎ- jedinĎj svĎce, kterĎj

sklĎĎm vykresluje vrĎsky na osmahlĎ½ch obliĎejĎch. Ze svatĎho koutku
pĎihlĎĎĎ- svĎtci, lesknoucĎ- se z podomĎjcku vytvoĎĎch podmaleb na
skle. PĎjny obslouĎĎ- nevlastnĎ- bratr Andrease, FlorĎjn, pĎjn statku, jenĎ¼
vyuĎvĎj krĎlovĎckĎho prĎjva varu piva. MuĎ¼i se dajĎ- do bĎĎnĎ½ch sklĎĎskĎ½ch hovorĎ. ĎErnovlasĎ½
mladĎ½ muĎ¼, kterĎ½ dosud klobouk nesundal, vĎjak rĎjznĎ hovy pĎĎerĎjĎ-
ĎĎRychtĎĎmi, tak mluv, vĎjak jsi pro nĎjs tajnĎ v noci nedal poslat, abychom
tu bez Ď¼en tlachali o kvalitĎ zdejĎĎho kĎmemene!

SeĎjlost zvĎĎnĎ-, korbele s pivem poloĎĎ- s tĎjavĎ½m pohledem ke stojĎcĎmu vĎdci hlavnĎ- rychty KrĎlovskĎho h
Andreas postavĎ- ke svĎci ĎĎeleznou truhliĎku, jiĎ¼ nechal jeho otec v prvnĎm bucharu zdejĎĎm vyrobit. ĎĎJako poklac
stĎeĎĎm tento svitek s krĎlovskou peĎetĎ- cĎsaĎe Rudolfa, pĎjnovĎ.Ď VytĎjhl

omĎelĎ½ list a pokraĎoval hrdĎ, jako kdyby vlastnil ĎumavskĎ½ svatĎ½ grĎjli:

ĎĎProĎ pĎĎjli vaĎj pĎĎedci, aby tu v potu a krvi lĎj mali zem a pĎjli
stromy? Aby nĎjm snad vrchnost v sukni a punĎochĎjch vlĎjdnoucĎ- z nĎĎin,
brala prĎjva, kterĎj jsme uĎ¼ za PĎĎmysla nabyli? PrĎjva za sluĎ¼bu v boji,
prĎjva za ulehĎenĎ- ĎĎivota v tĎto divoĎinĎ plnĎ vlka a medvĎda, prĎjva za
vĎrnost a oddanost krĎjli! VĎdyĎ tento panovnĎk ĎeskĎ½ slĎbil chudĎkĎm
tyrolskĎ½m pĎdu ve svĎch horĎch, na kterou odvahu jinĎ- nemĎj, a v
odlehlosti tĎchto konĎin otcovĎ vaĎj modĎĎny vysĎjzeli, aby ĎeskĎ½ les o
symbol jejich domova obohacen byl.Ď MuĎ¼i

jiĎ¼ tuĎjli, kam Andreasova slova mĎĎĎ-. ĎĎVedle boha, pĎjnovĎ, jĎj hodlĎjm
poslouchat jen krĎjle ĎeskĎho, neboĎ nikoho pĎjn a nikoho sluha, to je
krĎlovĎckĎ½ch sedĎĎkĎ vĎsluha!Ď zvolal tak horlivĎ, Ď¼e byl donucen na

chvĚ-li se odebrat na Ā•erstvĀ½ vzduch, aby zkontroloval podruhy v huti, zda nĀ›co neslyĀjeli, a aby zchladil horkou Preisslerovskou krev, kterĀj kolovala po otcĀ v jeho Ā½ilĀjch. ĀĚĀ½eneme se

do zĀjhuby, budeme-li Andrease nĀj sledovat, Āœ promluvil nejstarĀj Ā- sklĀjĀ™, v jeho Ā¼ oĀĀ-ch jiĀ¼ jiskra dopĀjla, neboĀŕ ĀjedĀ½ zĀjkal vykonal svĀ©. ĀĚĀĀ• jsem slepĀ½, vidĀ-m, Ā¼e Andreas vrchnost jen tak u piva pomlouvat nebude a zase napĀĀje cĀ-saĀ™i, tentokrĀt jiĀ¼ MatyĀjĀj, aby znovu naĀje prĀjva potvrdil. AĀ¼ se tak stane, mĀjme tu vrchnost z OpĀjly kaĀ¼dĀ½ den, a ani chraštĀ- na otop si pak nebudeme v lese moci nasbĀ-rat. Āœ MuĀ¼i, vĀjĀĀ-cĀ- si starce nejen pro cennĀ© rady ve sklĀjĀ™skĀ©m Ā™emesle, vĀjak hĀjili rychtĀjĀ™e. ĀĚChceĀj snad, aby vnuci tvoji zemĀ™eli hlady, neboĀŕ jiĀ¼ nynĀ-vrchnost prohlĀjuje, Ā¼e lovit ani raka v potoce nesmĀ-me a huĀŕ radĀ-pĀ™esovat do mĀ-st, kde nenĀ- javorĀ- ani sĀ-ly vodnĀ-? Āœ tĀjzal se FloriĀjn. StaĀ™ec namĀ-tal, Ā¼e vĀjichni stejnĀ› vrchnost obchĀjzejĀ-, nedajĀ- na jejĀ- pokyny a dĀ›lajĀ- si, co chtĀ›jĀ-, coĀ¼ se v hlubokĀ©m hvozdu dobĀ™e skrĀ½t dĀj. Takto se KrĀjlovĀjci akorĀt pĀ™ipomenou, zase pĀ™ijde kontrola Ā°zemĀ- a zase se vrchnost nahnĀ›vĀj. OstatnĀ- vĀjak mezi sebou pĀ™itakĀjvali, Ā¼e neustĀjle Ā¼ijĀ-ve strachu, kdo z mĀ-stnĀ-ch na tvrz opĀjleckou na nĀ› bude Ā¼alovat, a to Ā¼e podkopĀjvĀj dĀ›vĀ›ru mezi sklĀjĀ™i v obchodĀ› i v budoucĀ-ch sĀ^atcĀ-ch jejich dĀ›tĀ-.

Andreas rozhovory vyslechl ze sĀ-nĀ›, vstoupil do svĀ›nice a poklekl pĀ™ed slepce: ĀĚNebudeme-li se brĀjnit nahlas, nakonec pozbydem prĀjvo za prĀjvem, i to nejvĀ›cennĀ›jĀjĀ- naĀje - volit rychtĀjĀ™e z Ā™ad naĀjeho lidu. Dali jste mi vĀ›nost u sv. Anny tady na ZejbiĀj, a pĀ™esvĀ›dĀili jste druhy naĀje z ostatnĀ-ch rychet celĀ©ho Hvozdu KrĀjlovskĀ©ho, abych za nĀ› vĀjechny mluvil. Pak teĀ• toto prĀjvo nehasme, vĀdyĀŕ v nĀ-Ā¼inĀjch se poddanĀ½m o naĀjich prĀjvech mĀ-Ā¼e jen zdĀjt. Āœ StaĀ™ec poloĀ¼il souhlasnĀ› vrĀjsĀ•itou dlaĀ^ Andreasovi na rameno, slov jiĀ¼ nebylo tĀ™eba. Andreas nynĀ- poprvĀ© zasedl za stĀl, vytĀjhl z truhliĀ•ky druhĀ½, tentokrĀt nepopsanĀ½ svitek a poĀ•al psĀjti cĀ-saĀ™i dopis s prosbou o potvrzenĀ- vĀjech privilegiĀ- KrĀjlovĀjkĀ-. ĀĚĀ¼ ta baba v punĀ•ochĀjch na nĀjs s druĀ¼inou vod VopĀjly pĀ™ijde, budu mĀ-t na HamrlĀ-ku milĀ-Ā™ zaĀ¼ehnut a po nepsanĀ©m prĀjvu uhlĀ-Ā™skĀ©m ji ztrestĀjm. UhlĀ- mi ta mrcha snad nezkaĀ-lĀœ promluvil do ticha sklĀjĀ™, kterĀ½ pĀ-sma neznal, zato dobrĀ½ch vtĀpĀ- na Juditu Kolowratovou (zĀjstavnĀ- vrchnost Hvozdu) produkoval poĀ¼ehnanĀ›, aĀ¼ jej Andreas musel rĀjznĀ› umĀ•et. VĀ¼dyĀŕ nastalo svĀ-tĀjnĀ-, kdy pĀ-ĀjĀ- svĀ©mu krĀjli. #main_body * { line-height: 1.2 StaĀ™Ā- jsou nejmoudĀ™ejĀjĀ-. Jak slepĀ½ sklĀjĀ™ pravil, tak se stalo. Kdyby jen krĀjil MatyĀjĀj slyĀjel, jak pĀ›knĀ› o nĀ›m horĀjtĀ- sklĀjĀ™i nad dopisem mluvili, jistĀ› by nedovolil, aby na nĀ› byl uspoĀ™ĀjdĀjn vrchnostĀ- hon. Rebelanti od sv. Anny, jak byli Juditou krĀjli oznaĀ•eni, byli nĀj silnĀ› odvĀ•eni na PraĀ¼skĀ½ hrad a uvĀ›znĀ›ni v Daliborce. JakĀ© myĀjlenky se tehdy honili sklĀjĀ™Ā™ hlavou, kdyĀ¼ se jejich krĀjlovĀjkĀj hrdost topila v kaluĀ¼Ā-ch na podlaze chladnĀ©ho vĀ›zenĀ-Ā€!

HorskĀ½

lid vĀjak vĀ¼dy drĀ¼el pĀ™i sobĀ›, zakrĀjtko se shromĀjĀ¼dili KrĀjlovĀjci ze vĀjech moĀ¼nĀ½ch samot Ā umavy a pĀ™ispĀ›chali svĀ½m hrdinĀ™ na pomoc. Andreas mĀ›l totiĀ¼ zĀjloĀ¼nĀ- plĀjn, kterĀ½m vĀjak zpoĀ•Ājtku nechtĀ›l podkopat Ā•est KrĀjlovĀjkĀ-. Nouze si vĀjak vyĀ¼Āj dala svĀ©. TentokrĀt sklĀjĀ™i nabĀ-dli nikoliv Ā•est a oddanost, ale to, na co slyĀjĀ- vĀjichniĀœla to penĀ-ze. MatyĀjĀj nabĀ-dku nejbohatĀjĀ-ch sklĀjĀ™Ā™ ze Ā umavy posvĀ›til a 5 000 kop mĀ-ĀjeĀ^skĀ½ch groĀjĀ™ vykoupiĀ KrĀjlovskĀ½ hvozdu z rukou Judity KolowratovĀ© a majetek tak pĀ™eĀjel na krĀjlovskou komoru. MatyĀjĀj jiĀ¼ mohl, bez obav ze Ājlechty, potvrdit i prĀjva, o kterĀj Andreas s KrĀjlovĀjky v dopise Ā¼Āj dal.

OdvĀjĀ¼nĀ½

huĀŕmistr se vrĀjtil na ZejbiĀj skĀ½ dvĀr k vĀ½robĀ› barevnĀ½ch korĀjlkĀ- do rĀ-Ā¼encĀ-, aby takĀ© vychovĀjval svoje dĀ›ti pod heslem KrĀjlovĀjkĀ- ĀĚNikoho pĀjn, nikoho sluhaĀœ. Jeho zkuĀjenost mu vĀjak zasadila do srdce mnoho ran, kterĀ© jiĀ¼ neumĀ›l skrĀ½t. KdyĀ¼ tĀ™icĀtĀj vĀjka pronikla i do hlubokĀ½ch hvozduĀ- Ā umavy, zrodila se v hlavĀ› rebelanta myĀjlenka nepĀ™Ā-mĀ© pomsty. VĀjleĀnĀ- zbĀ›hovĀ© pĀ™epadĀjvali sklĀjĀ™skĀ© karavany s vĀ½robky a sklĀjĀ™i od sv. Anny pĀ™ichĀjzeli Ā•asto o svĀj vĀ½dĀ›lek a nĀ›kteĀ™Ā- formani i o Ā¼ivot. Na radĀ› na ZejbiĀj skĀ©m dvoĀ™e se KrĀjlovĀjci domluvili, Ā¼e potĀ-Ā¼e oznĀjmĀ-Ā°Ā™adĀ™, aby koneĀnĀ› nastal poĀ™Ājdek. Andreas vĀjak ĀĚĀ°Ā™adĀ-Āœ nedbal, jeĀjtĀ› aby je snad o pomoc prosil. Moc dobĀ™e vĀ›dĀ›l, Ā¼e ve vĀjlce se Ā vĀ©dy, kteĀ™Ā-

pleně- celě vesnice, nebude nikdo, komu by zlelo na horských samotách. Vytáhl proto do boje proti zbojníkům a vrahům sám. Osobně je veřejny pochytil a na báhu Áky Ostruáně nechal popraviti. Tentokrát si však svými krvavými Áiny pohnal pám-mo královskou komoru. Tam vytkla, Áe pámekraÁuje mez, a Áe toto právo Ádněmu Králověku nepám-sluÁ. Jak si Andreas poradil? JiÁ Ádně dopis králi. Rady nejstarÁch jsou nejmodnějÁ. Vzpomněl na slepěho starce, jehoÁ huÁ pámed lety vyhasla, a nad jeho hrobem u kaple sv. Anny slÁ-bil, Áe nechÁ hvozdu, aby jeho Áiny skryl. SkrÁval se tedy a tajně vykonÁval ážhorské práva i neprÁvaě po svěm, aniÁ by se o nich s kÁmkoliv radil a kohokoliv ÁÁdal.

DoÁil

se vÁku starce a skelnou huÁ pámechal svěmu nevlastnímu synu Hansovi, do kterěho vklÁdal své nadÁje, kdyÁ tragicky na cestách zeměel jeho vlastnÁ syn. Hans nejprve slouÁil vÁci KrálověkÁ, jak byl Andreasem vzorně vychovÁn, pozdÁji se však z niÁeho nic postavil na stranu vrchnosti. Podle má-stnÁch sklÁÁ se stal zřídce KrálověkÁ, pravděpodobně jen kvÁli kusu lesa, kterě dostal od paně- Judity Kolowratově. Hans však odmÁtl sloÁit pá-sahu poddanosti i cÁ-saÁmi a nezapltil podě-l peněz za ážznovu-vykoupeně-ě ze zÁstavy. Věječna svÁj odmÁtnutě- psal v dopise králově komoÁme Áesky. Pochopili Králověci Hanse Áipatně? Chtě slnad Hans svěm postojem poukÁzat, Áe tradice je tradicě-, a Áe Králověci za svÁj práva platiti nemajě-? Ze situace Ádně prospěch nebude, to vÁdě l moc doběme. Na pá-kaz nejvyÁÁch byl donucen odstěhovat se z Králověho hvozdu do Vrhavě, kde se stal mlyněm. #main_body * { line-height: 1.50em; } Byli svobodně-, podě-zeně- pouze králi, kterě jim uděloval Áet věsady - právo lovu, máceně- stromě-, vÁmeně- piva a mnohě dalÁ. #main_body * { line-height: 1.50em; } Mnoho vody uplynulo v Áce Ostruáně, mnoho se změnilo od dob Andrease, avÁjak lidě, jejich myÁlenky a Áiny zÁstÁvajě- stejně. ÁÁ budete poslouchat Ostruánou z mostku pod dvorcem, vzpomeÁte na Králověky, vzpomeÁte na Andrease i Hanse. Duchově tu v chÁtrajě-cÁ-m dvorci stěle jsou.

Nejeden

pocestně tu zahlědne muÁe v kabětci a trojcě-pěm klobouku, jak tajně obchÁzě- své sÁ-dlo. Spatěit práě má-Áete i duchy popraveněch zbojníkÁ. Chcete-li, aby duchově zmizeli, nebo lěpe, aby se vÁbec neukÁzali, zavolejte nahlas z kamenněho mostku směrem na Hamrlěk proti proudu Áme-Áky Ostruáně: ážNikoho pájn a nikoho sluha, to je KrálověkÁ věsluha!ě MIA,

Kulturně- a zcestovalě redaktorka